

زندگی پیش زندگی

آیا ما پیش از زندگی این دنیا زندگی دیگه ای داشتیم؟ خلقت روح چگونه انجام شد؟ اول روح چه کسانی خلق شد؟ مربی ملائکه و سایر مخلوقات چه کسانی بودند؟

زندگی روح ما قبل از ورود به این دنیا چگونه بوده؟ زندگی روح انسان ها قبل از ورود به این دنیا همیشه یک معما و سوال برای همه بوده و کمتر در مورد عالم های قبل از عالم دنیا برای ما گفته شده. ما در مورد عالم برزخ و قیامت اطلاعات بیشتری داریم تا در مورد عالم های قبل از این دنیا. در اینجا به بررسی آغاز خلقت و مدت و نحوه زندگی روح انسان در عالم های قبل از این دنیا می پردازیم.

برخی از فلاسفه، حکما و عرفای اسلامی معتقدند که هستی و عالم؛ طبقات و مراتب چهارگانه ای دارد که عبارتند از: لاهوت، جبروت، ملکوت و ناسوت.

(۱) عالم لاهوت - عالم خداوندی است که بر همه عوالم وجود مستولی است. خداوند که در قرآن با نام "الله" آمده است. بزرگترین محور اصلی قرآن کریم و ادیان الهی است. نام خداوند "الله" است و بقیه اسامی او صفات اویند.

(۲) عالم جبروت - به عالم عقل گفته می شود. عالم جبروت، مبدأ و سبب پیدایش عالم ملک و ملکوت و عالم ناسوت است و وسیع تر از آنان است و عالم ملکوت را در تسخیر خود دارد. عالم جبروت را عالم ارواح یا عالم امر و عالم عقول نامیده اند. در عالم جبروت، صورت های اشیا و حقایق آنها شکل می گیرد و هر چه از آغاز عالم تا انتهای آن خلق شده، از عالم جبروت نشئت می گیرد. از این رو جبروت صورت قضای الهی است که «ام الکتاب» خوانده می شود.

در اینکه آفرینش فرشتگان پیش از هر موجود دیگری بوده تردیدی نیست و آیات بسیاری در قرآن ناظر بر این امر است. علت این امر هم روشن است چون ملائکه اسباب اجرای اوامر الهی اند و تعدادشان نیز بشمار است. فرشتگان دارای اقسامی و هر قسمی از آن وظایفی را به عهده دارند. فرشتگانی که از بقیه از نظر درجاتشان به خدا نزدیک ترند مقرب نامیده می شوند. چهار فرشته مقرب در اسلام عبارتند از:

جبرئیل (فرشته وحی) مسوول عالم ذر
میکائیل (فرشته روزی) مسوول دنیا
عزرائیل (فرشته مرگ) مسوول عالم برزخ
اسرافیل (فرشته صور) مسوول رستاخیز

(۳) عالم ملکوت - عالم بدون اجسام با امکان تصور شکل و صورت است. این جهان، به عنوان یکی از عوالم چهارگانه، در مرتبه ای بالاتر از عالم ناسوت و پایین تر از عوالم جبروت و لاهوت قرار دارد. عالم ملکوت عالم ارواح و عالم امر و عالم ربوبیت و عالم غیب و باطن است. حکمای مسلمان مرگ را نقطه اتصال به ملکوت معرفی کرده و جایگاه انسان پس از مرگ را در این جهان دانسته اند. برخی از حکمای مسلمان عالم ملکوت را به عالم ملکوت اعلی و ملکوت سفلی تقسیم کرده اند.

لغت ملکوت چهار بار در قرآن آمده است. قرآن حضرت ابراهیم (ع) را به عنوان یکی از افراد اهل یقین، از کسانی می داند که عالم ملکوت را مشاهده کرده است (آیه 75 سوره انعام و آیه 185 سوره اعراف)

۴) عالم ناسوت - عالم ناسوت، یعنی عالم ماده و حرکت و زمان و مکان، و به عبارت دیگر عالم طبیعت و محسوسات یا عالم دنیا. به عبارت دیگر خلقت جهان مادی یعنی تحقق دادن به آنچه درجهان ملکوت ترسیم شده است به صورت جسم یعنی آفرینش؛ موجود زنده، بدون جان، گیاهان، جانوران، جن و انسان. به باور برخی از فلاسفه اسلامی ناسوت نیز از ۴ عالم دیگر تشکیل می‌گردد.

- عالم ذر

- دنیا

- برزخ

- رستاخیز

موقعیت انسان در دنیا نتیجه عملکردش در عالم ذر

واقعیت هایی در مورد مدت و نحوه زندگی ما در عالم های دیگر قبل از این دنیا (طبق آیات قرآن و روایات معصومین)

روزگاری فقط خدا بود و هیچ مخلوقی نداشت (عالم لاهوت) (بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۶۰)
او اراده کرد تا خلق کند و جود و بخشندگی نماید. او خواست تا اولیاء و جانشین هایی داشته باشد که آینه صفات او باشند. او ۱۴ نور، را خلق کرد که ارواح ۱۴ معصوم بودند. (الکافی ج اص ۱۴۳).

انوار ۱۴ معصوم با خدا تنها بودند و مناجات می کردند (بحار الانوار، ج ۵۴، ص ۴۳)
اخلاق و صفات جمال و جلال خدا در آنها ایجاد شده بود و همانند آئینه، صفات خدا در روح آنها منعکس شده بود (بحار الانوار ج ۲۶ ص ۳۳۵ و ج ۵۷ ص ۳۰۳)

به اذن خدا، احاطه ارواح ۱۴ معصوم بر تمام مخلوقات همانند احاطه خداست و همان علم خدا را دارند بجز علم غیب مطلق که مخصوص خداست (سوره توبه آیه ۱۰۵)

همه مخلوقات از جمله ملائکه مقرب بعد آنها خلق شدند و از آنها پرستش و تسبیح خدا رو یاد گرفتند. ارواح نورانی ۱۴ معصوم قبل از همه خلائق از جمله ملائکه خلق شده و در عرش تسبیح گوی خدا بودند (کافی ج ۱ ص ۵۳۱)

امام حسین (ع): قبل از خلق حضرت آدم، ما از نور بودیم که گرد عرش خدا می چرخیدیم و به ملائکه درس تسبیح، توحید و ستایش خدا را می آموختیم (بحار الانوار ج ۵۷ ص ۳۱۱)

امام علی (ع): خداوند نور رسول خدا را قبل از خلق آسمانها و عرش و کرسی آفرید (شیخ صدوق- خصال)

علی (ع): اولین مخلوق خدا ارواح ما ۱۴ معصوم بود. سپس ملائکه را خلق کرد. ایشان ما را بزرگ شمردند ما تسبیح خدا گفتیم تا آنها بدانند ما مخلوق خدایم و او از صفات ما منزّه است. ملائکه هم به تسبیح ما تسبیح خدا را گفتند (الحضر، نجف، ص ۲۲۵)

ارواح انسان ها کی خلق شدند و قبل از آمدن به این دنیا چکار می کردند؟

ارواح انسان ها وقتی خلق شدند، تعلق به بدنی نداشتند و یک قوه درک کننده قوی بودند که علوم و معارف رو درک می کردند. همانطور که آینه این ویژگی را دارد که تصاویر اجسام در آن منعکس شود روح انسان نیز این قابلیت را داشت که علوم و معقولات در آن منعکس شود. علاوه بر آن که توانایی حفظ آن معقولات در خود را نیز داشت.

۲۰۰۰ سال قبل از اینکه جسم خاکی حضرت آدم خلق شود روح او و تمام فرزندان او تا قیامت خلق شدند (بحار الانوار ج ۲۶ ص ۳۲۰، ج ۵۸ ص ۱۳۱)

روح همه افراد بشر از یکدیگر جدا و همه آنها با هم مساوی بودند و هیچ امتیازی به یکدیگر نداشتند، یعنی بدترین و بهترین انسان های امروز، در زمان خلقت روحشان با هم مساوی بودند (به استثنای ۱۴ معصوم)

امام علی (ع): خداوند ارواح را ۲۰۰۰ سال قبل از اجساد آفرید (بحارالانوار ج ۸ ص ۱۳۸)

پیامبر (ص): خداوند ارواح را ۲۰۰۰ سال پیش از بدن‌ها آفرید سپس آنها را در هوا جای داد. ارواحی که آنجا با هم الفت داشتند اینجا هم الفت دارند و آنانکه آنجا با هم اختلاف داشتند اینجا نیز اختلاف دارند (بحارالانوار ج ۶۱ ص ۴۱).

روایات و اخباری که همه بر تقدم خلقت ارواح پیش از بدن‌ها دلالت می‌کنند، روایات متواتر، سلسله‌وار و معتبر هستند (علامی مجلسی).

ارواح انسانها در عالم رواح چکار میکردند؟

برنامه خدا برای ارواح خلق شده انسان‌ها تعلیم آنها بود. لذا آنها در عالم ارواح سر کلاس‌هایی حاضر می‌شدند و مربیان آنها ارواح ۱۴ معصوم بودند. ۱۴ روحی که صفات فعل خدا و علم خدا بجز علم غیب مطلق خدا در آنها منعکس شده بود.

موارد تدریس شده به ارواح انسانها:

- ۱) غنی و بی‌نیاز بودن خداوند و احتیاج و فقر مطلق مخلوقات نسبت به خدا (سوره فاطر آیه ۱۵).
- ۲) موضوع ربوبیت خداوند و اینکه او رب العالمین است و چیزی خارج از نفوذ او نیست و او قدرت و توانایی بی‌انتهایی دارد (بحارالانوار ج ۲۶ ص ۳۳۵).
- ۳) بیان تمام صفات الهی از جمله موضوع احاطه علمی و ذاتی خداوند (کمال الدین صدوق ج ۱ ص ۲۵۴).
- ۴) موضوع امامت و ولایت و معرفی صفات و خصوصیات امام و ایجاد علاقه و تبعیت از او.
- ۵) موضوع احاطه علمی امام به تمام مخلوقات خدا.
- ۶) مطیع پروردگار بودن امام و اینکه امام عصمت مطلق دارد.
- ۷) اینکه انسانها علم، عصمت و پاکی را دوست داشته‌باشد و چون امام بیشتر از هر مخلوقی، اینها را دارد، ولایت او را بپذیرند و به او عشق بورزند (بحارالانوار ج ۵۸ ص ۳۶).
- ۸) اینکه امام آینه تمام‌نمای خداست و عقل کل است و به همه احاطه دارد و باید از او اطاعت شود.
- ۹) و سایر علوم معقول و دارای حقیقت، از عقاید گرفته تا اخلاقیات.
- تمام ارواح انسان‌ها که تا قیامت قرار است روی زمین زندگی کنند جمع شدند (بحارالانوار ج ۵۷ ص ۲۳۴).
- بعد از پایان کلاسهای عالم ارواح - خداوند جسم حضرت آدم را خلق کرد و به ملائکه گفت که به او سجده کنند. (سوره بقره آیه ۳۳) و ملائکه به سجده افتادند (سوره ص آیه ۷۳).
- بجز ابلیس که از جنیان بود و از دستور خدا سرپیچی کرد (سوره بقره آیه ۳۴) و قسم خورد که بنی آدم را گمراه کند (سوره ص آیه ۸۲). همه ارواح انسانها شاهد این رویداد بودند و شیطان را بعنوان دشمن خدا و انسان شناختند.

ورود ارواح انسان‌ها از عالم ارواح به عالم ذر چگونه بود؟ ما در عالم ذر چه کار می‌کردیم؟

در پایان زندگی در عالم ارواح و آغاز عالم ذر، همه ارواح انسان‌ها جمع شدند و خدا جسم خاکی حضرت آدم را خلق کرد و به ملائکه گفت که بر او سجده کنند، همه ارواح انسان‌ها شاهد نافرمانی شیطان بودند. بعد از این ماجرا خداوند برای همه ارواح انسان‌ها بدن‌هایی بصورت ذره خلق کرد و همه آنها را به حضرت آدم نشان داد (بحارالانوار ج ۵ ص ۲۲۶).

این بدن ها به هر يك از ارواح تعلق گرفتند تا با آنها در عالم ذر زندگی کنند. در عالم ذر، ارواح انسان ها دارای اختیار شدند تا با توجه به تعالیم عالم ارواح دو تا کار انجام دهند:

- بستن میثاق و تعهد با خدا

- عمل به میثاق و تعهد خود در عالم ذر

عالم ارواح عالم تعلیم گرفتند، عالم ذر عالم میثاق بستن و عمل به تعلیمات طبق میثاق (بحارلأنوار ج ۴ ص ۱۱۶).

مفاد پیمان و میثاق انسان ها با خدا در عالم ذر

- خدا فرمود آیا من خدای خالق و مربی شما نیستم؟ همه انسان ها گفتند بله تو خالق مایی و ما به وجود تو شهادت می دهیم (سوره اعراف آیه ۱۷۲)

- پیمان بستیم که از پیامبران خدا بخصوص از حضرت محمد (ص) پیروی کنیم و آنها را تصدیق نمایم (بحارلأنوار ج ۵۷ ص ۲۲۶)

- پیمان بستیم که ولایت و امامت حضرت علی و فرزندان معصومش را بپذیریم (بحارلأنوار ج ۵ ص ۲۲۶ و ج ۴ ص ۱۲۷)

- تعهد دادیم به یکدیگر ظلم و به حق آنها تجاوز نکنیم، ریاست طلب، خائن و منافق و برتری طلب نباشیم.

- خدا فرمود: این شیطان دشمن شماست و قسم خورده که شما را اغوا کند او را دشمن خود بدانید و از او پیروی نکنید. ما هم قبول کردیم و میثاق بستیم (سوره یس آیه ۶۰)

- پیمان بستیم که امیرالمومنین (ع) و سایر ائمه از فرزندان یاری کنیم (احتجاج ج ۲ ص ۳۲۲ و ۳۲۴) (بحارلأنوار ج ۵۳ ص ۱۷۴)

- پیمان بستیم که از عقل و در واقع آنچه در عالم ارواح به ما تعلیم داده اند که حجت باطن است پیروی نمایم و آن را بی مصرف نگذاریم (بحارلأنوار ج ۱ ص ۱۳۷)

اما ...

بعضی ها که طغیان گری شیطان را مشاهده کرده بودند، جری شدند و متوجه شدند که می شود معصیت خدا را کرد. لذا بنای پیروی از شیطان را گذاشتند و بعدا معلوم شد که عده ای عهدنامه را هم با کراهت امضاء کرده بودند (بحارلأنوار ج ۴ ص ۱۰۲) (بقره، آیه ۳۴ - خطاب به شیطان، خداوند میفرماید: کان من الکافرین)

حتی بعد از این که آدم و حوا فریب شیطان را خوردند و از بهشت اخراج شدند، باز هم خدا به ارواح انسان ها علام کرد که مراقب باشید شیطان شما را فریب ندهد! (سوره اعراف آیه ۲۷)

ولی متأسفانه عده ای در عالم ذر گول شیطان را خوردند و صفات او را در خوشان ایجاد کردند و آن چه تعلیم گرفته بودند را فراموش کردند و عهد و پیمان رو شکستند و روح خود را آلوده کردند. روح انسان پس از آموزش های عالم ارواح دارای عقل شد. در عالم ذر به او اختیار دادند تا به طرف کمالات حرکت کند و طبیعی است که انسان با اختیار هم می تواند کار خوب کند و هم کار بد (بحارلأنوار ج ۵۷ ص ۱۳۳)

نافرمانی عده ای در عالم ذر - در عالم ذر عده ای از روی اختیار، نافرمانی کردند و با این کار موقعیت و شرایط خود در عالم دنیا را دشوار کردند.

موقعیت انسان در دنیا نتیجه عملکردش در عالم ذر.

کسانی که در عالم ذر نافرمانی کرده اند در عالم دنیا به مشقت و دوری زمانی و مکانی از حقیقت دچار شده و باید زحمت های بیشتری بکشند تا خود را به حقیقت و سعادت برسانند و خود را در سعادت و شقاوت بهتر معرفی کنند. ارواحی که در عالم ذر نافرمانی کرده اند اگر در دنیا به معصیت های خود ادامه دهند بدبخت تر می شوند و اگر جبران گذشته را کردند و خود را به سعادت برسانند، با فضیلت تراز دیگران خواهند بود (سوره یس آیه ۷۴) ، (بحارالانوار ج ۶۴ ص ۹۸)

عملکرد هر انسان در عالم ذر تعیین میکند که در عالم دنیا در چه شرایطی متولد شود و زندگی کند؛

- آیا سالم متولد شویم یا معلول؟

- در خانواده مومن و نزدیک به حقیقت متولد شویم یا خانواده کافر و دور از حقیقت؟

- در چه زمانی وارد دنیا بشیم؟ زمانی که راه هدایت روشن است یا در زمانی غیر از آن؟

- خلاصه اینکه همه اینها بر می گردد به عملکرد خودمان در عالم ذر.

ورود ارواح انسان ها از عالم ذر به عالم دنیا چرا و چگونه انجام شد ؟

عالم دنیا - فرصتی مجدد و امتحانی کوتاه برای جبران عالم ذر

در عالم ذر بسیاری از ارواح کم و بیش از شیطان تبعیت کردند و صفات شیطانی در خودشان ایجاد کردند. مهربانی خدا باعث شد که آنها را با این شرایط وارد عالم برزخ و قیامت نکند و یک فرصت کوتاه جهت امتحانی کوتاه به آنها بدهد تا در انجا خود را به مقام عبودیت و سعادت برسانند. لذا آنها را به ترتیب وارد عالم دنیا و کره زمین کرد. خداوند بدنی از جنس خاک دنیا برای انسان خلق کرد و او را سر جلسه امتحان نشاند (بحارالانوار ج ۵۸ ص ۱۳۳).

وضعیت ما در دنیا به عملکرد ما در عالم ذر بستگی دارد. کسانی که در عالم ذر تنبلی کرده و از شیطان بیشتر تبعیت نمودند و نمره کمتری در آن امتحان آوردند، در عالم دنیا زحمت بیشتری باید بکشند تا خود را به کمال برسانند. در واقع خدا آنچه را هر کس لیاقتش را داشته ، به او داده و وارد این دنیا کرده و این است علت وجود این همه اختلافات گوناگون در میان بشر (بحارالانوار ج ۶۴ ص ۱۱۶)

کسانی که در عالم ذر زحمت بیشتری کشیدند و به میثاق خود متعهدتر بودند، با نمره بالاتری در دنیا متولد شدند و از لحاظ زمانی و مکانی در شرایط بهتر روحی و معنوی متولد شدند و زندگی کردند و زمینه روحی آنها فراهم تر بود.

یک سوال مهم؛ وقتی که ما عالم ارواح و عالم ذر را فراموش کرده ایم، چطور باید حقیقت رو تشخیص بدیم و حق را از باطل تمیز بدیم؟

پاسخ: علوم عالم ارواح در روح انسان ها نهاده شده و به خورد عقل و فطرتش رفته، لذا وقتی برای او استدلال می شود و او را به عقلش ارجاع میدهند، فوراً یادش می آید و آنرا با عقل و فطرتش منطبق می بیند.

پاسخ امام صادق (ع) که فرمودند: مردم جریانات عالم ارواح را فراموش کرده اند ولی تعالیم آن در قلب آنها ثابت مانده است و به زودی این وقایع رو به یاد خواهند آورد (بحارالانوار ج ۵ ص ۲۳۷).

پاسخ: به همین دلیل است که خداوند اسم قرآن را "ذکر" گذاشته یعنی یادآوری و به پیامبرش "مذکر"، یعنی یادآوری کننده (سوره غاشیه، آیه ۲۰ و سوره حجر، آیه ۹).

ماهیت زندگی دنیا

یک جلسه امتحان کوتاه برای جبران عالم ذر و شروع یک زندگی سعادت‌مندانه در عالم برزخ و عالم قیامت. در مقابل هزاران سال زندگی ما در عالم ارواح و عالم ذر و نیز میلیاردها سال زندگی در عالم برزخ و زندگی بی انتها در عالم قیامت، این مدت ۸۰ یا ۹۰ سال دنیا حکم يك امتحان ده دقیقه ای رو دارد و اتفاق بسیار مهم و سرنوشت سازه و باید حواسمان به امتحان خودمون باشه و نداریم انسانهای دیگر و خود دنیا، ما را از امتحان غافل کنند. باید خودمون را به عقل و فطرت و هدایت قرآن و معصومین بساریم و صفات رذیله مثل تکبر و حسادت و محبت دنیا را در خودمون به صفر برسونیم تا یک تولد سالم به عالم برزخ داشته باشیم و زندگی راحت و پر نعمتی را در برزخ و قیامت داشته باشیم. انشالله

خداوند برای رسیدن به کمال، یک راه را معرفی میکند و آن "صراط المستقیم" است. و از ما عهد گرفته که در همین راه حرکت کنیم تا به کمال برسیم، و اتفاقاً شیطان بر سر همین راه نشسته و اجازه نمیدهد کسی بسلامت از این راه عبور کند. مردم در این دنیا به چهار دسته تقسیم میشوند:

✓ کسانی که مقصد را درست تشخیص داده اند و خوب هم رانندگی میکنند و تمام قوانین را رعایت میکنند. اینها معلوم است که جایگاهشان بهشت است.

✓ کسانی که مقصد را درست تشخیص داده اند، ولی قوانین را خوب رعایت نمیکنند و خوب رانندگی نمیکنند. اینان در راه جریمه میشوند، یعنی مصیبت، مشکلات، سختی تا اینکه به خود بیایند و متذکر شوند. مانند بعضی از ماها.

✓ کسانی که مقصد را غلط تشخیص دادند، ولی خیلی خوب و قانونمند رانندگی میکنند. ولی رانندگی خوب آنها، آنها را هر لحظه از مقصد دورتر میکند. مانند مثلاً همین غیر مسلمانان.

✓ گروه آخر کسانی هستند که هم مقصد را غلط تشخیص دادند و هم بد رانندگی میکنند.